

Meghalt Csúri Mihály

Vasárnap, október 4-én hosszas betegség után elhunyt Szegeden Csúri Mihály elvtárs, a párt- és munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Erdemrend tulajdonosa. Csúri Mihály 1902-ben született, és már 1922-ben tagja lett a pártnak. A felszabadulásig építőmunkásként dolgozott, s végzett emellett aktív mozgalmi munkát. 1945 után több fontos állami és pártfunkciót töltött be. Hét éve, ment nyugdíjba, s azóta is bőven kivette a részét a pártmunkából a DELÉP-nél. Csúri Mihály 1954-ben megkapta a Munka Erdemérem ezüst fokozatát, 1967-ben a Szocialista Hazáért Erdemrendet, ez év tavaszán pedig a jubileumi emlékérmét. Temetése ma, 6-án délután háromkor lesz a Belvárosi temetőben.

A Dél-magyarországi Építő Vállalat pártbizottsága

Nyugdíjas brigád

Zala megyében nyugdíjas-brigád alakítására jelentkeztek a nyugdíjas szakmunkások. Így akarnak segíteni az árvíz sújtotta területek helyreállításában.

SZEGEDI MUNKÁSELET

1 Csengeteni nem tudok, a Kossuth Lajos sugárút 103. szám udvari épületének a táján csak kopogtatni lehet. Csened. Megismétlem. Végre egy kissé ingerült női hang betessékel. Nem ilyen fogadtatásra vártam. Az asszony szinte elnéz fölöttem a bemutatkozásnál, s aztán ki is fordul a konyhából. Férje zavartan rám kacsint.

— Tudja, egy kis kanálcsörgés. De ez magát ne zavarja. Gyerünk be a szobába, ülünk le.

— A gyerekek?

— Nincsenek itthon. Éppen ezen kaptunk össze az asszonnyal. Hogy sosincsnek itthon, mondtam én, ment nincs a hétnek olyan napja, amikor találkozni tudnék velük. Az asszony állandó délelőtti, én meg három munkában dolgozom, tehát többet alszom itthon, mint ébren vagyok. De se a gyerekek, se az anyuk nem érti, hogy én is szeretnék néha beszélgetni velük.

— Merre járnak mindig?

— Jóska, a fiú autótávmossági szerelő, illetve majd csak lesz, még tanuló. Csá-

varog, gitározik a barátaival. Na, félre ne értse, nem huligánok azok a gyerekek. Nézze csak — kel föl a fotelből, s hozza a sarokból a gitárt —, most vette a félretett pénzéből. Teljesen bele van bolondulva, csodálom, hogy most itthon hagyta.

— És a másik srác?

— Lány az, Évike. Képzelje, fejébe vette, hogy megtanul németül.

— Milyen idős?

— Most kezdte a hetedik általánost.

S miért akar nyelvet tanulni?

— Azt mondja, hogy végre egyszer külföldre is el szeretne jutni, s akkor legyen, aki tolmácsol a családnak.

— Olyan sokat utazgatnak?

A kérdésre egyelőre nem kapok választ, mert megjelenik az ajtóban az asszony. Nyoma sincs arcán az előbbi méregnek. Kávét hoz, kínál, s máris beszél.

2 — Tudom, mit mondhatott a Pista, hogy miért vesztünk össze. Pedig nincs igaza. Két nagy gyerek, nem ülhetnek mindig itthon. Különben is, mit csinálnának itt — vet fitymáló pillantást a szobára. — E között a négy vízes fal között két mai gyerek csak megpenészedne. Ők nem úgy indulnak az életbe, ahogy mi. Hál' istennek! Terveik, vágyaik, céljaik vannak, nem hagyják magukat befolyásolni még tőlem, vagy az apjuktól sem. Szórakozni, tanulni, utazni akarnak...

Belevágok a szavába:

— Éppen azt kérdeztem a férjétől mielőtt bejött volna, hogy sokat utazgatnak-e?

— Utazgatni. Ugyan. Ezzel az ócskavassal nem jutnánk messzire. Vagy nem is dicsekedtél vele — fordul a férjéhez —, hogy „kocsink” van?

— Nem, nem mondtam. Most tavasszal vettünk egy öreg Skodát. Húszezerért. Hát persze olyan is. A gyerekek meg a barátaik bütykölték egész nyáron, de Gyopárosnál tovább még nem merészkedtek vele. Mit csinálnak, drágább autóra, újra még csak nem is gondolhatunk. Nagy szó, hogy ezt is megvettük.

Kanálcsörgés után

— Nagy szó, nagy szó! Kár volt rá pénzt adni!

— Te is beleegyeztél, nem?

3 Mielőtt netán újra vihar törne ki, közbeavatokozom.

— A kislány az autó miatt kezdett nyelvet tanulni?

— Persze — válaszol az asszony. — Körbe kérdezett mindenkit, még az apja művezetőjét is kifaggatta, hogy milyen nyelvet érdemes tanulni. Volt aki az angolt ajánlotta, mások az orosz, de végül pont az öreg Sztárra hallgatott, a művezetőre, aki azt mondta, hogy akár Jugóba, akár Csehszlovákiába kerül, leghamarabb németül értik meg.

— Itt még másról nem is volt szó, csak a gyerekekről. Maguk nem járnak szórakozni, nem terveznek semmit?

— Tudja, hogy van ez: a szülőknek legfontosabbak a gyerekek. Hogy nekik minél jobb legyen, hogy rendes emberek váljanak belőlük. Mi már nem vagyunk olyan fontosak — nevet az asszony. Itt a rádió, a tévé, ha valami zajra van szükségünk. Moziba is el-eljárunk, ha ritkán is, férjem munkabeosztása miatt. S ha már megvan az a rozoga autó, jövőre talán elindulunk vele. Persze valószínűleg nem az Adriára vagy a Tátárába, hanem valamire a Dunántúlra vagy a felvidéki hegyek közé. Pista már volt a Bükkben meg a Mátrában katonakorában, de én még sohasem.

Kifelé menet az utcai kapuig kísérek, Szikora István, a gumigyár lakatos és felesége. Az utcán ott áll a Skoda, amit jövet észre sem vettem. Bizony rozoga.

Fehér Kálmán

Automata

Képernyő

A tévé házi készítésű műsoraiból a hétvégen két ballada ígért szellemi izgalmat. Több sajtógyártmányú program — leszámítva az állandó rovatokat, Delta, Parabola stb. — nem is nagyon akad. Beértük a kettővel, Fejes Endre Elő Klárájával és a Mikó András rendezői-fantáziájától új színeket nyert Bartók-operával. A kékszakállú herceg várával. Hiszen a kísérő-együttesben szombaton egy érdekes Bergman-film (a kései időben álmátlanoknak ajánlott Asszonyi álmok), vasárnap a remek Peter Sellers alakítására (és Márkus László telibetöltésére) szinkronhangjára) színt adtunk a kékszakállú herceg várával. Hiszen a kísérő-együttesben szombaton egy érdekes Bergman-film (a kései időben álmátlanoknak ajánlott Asszonyi álmok), vasárnap a remek Peter Sellers alakítására (és Márkus László telibetöltésére) szinkronhangjára) színt adtunk a kékszakállú herceg várával.

Tán itt az ideje, hogy a ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra. A ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra. A ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra. A ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra.

Tán itt az ideje, hogy a ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra. A ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra. A ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra. A ballada fogalmáról lehántsunk az igazságra.

Október hatodikák

Ha nem nézed figyelmesen a naptárt, átlapozod október hatodikát, Bruno napja, a tudomány reneszánsz mártírjára, Giordano. Rómában égette el máglyán az inkvizíció, 1600-ban.

Különös véletlen, a mi legszemélyesebb október hatodikánk is mártírium, az aradi tizenhármaké, akiknek életét történelmünk egyik legszebb fejezetének végnapjain oltotta ki a megtorlás, 1849. október 6-án Pesten agyonlőtték a lojalitásáról közismert gróf Batthyány Lajost (történetesek leírják, az Európa-szerte megbotránkozott itéletet még Metternich is igazságtalannak tartotta), s ugyanezen a reggelen Aradon felakasztották a szabadságharc 13 tábornokát. A bresciai hiéna nem végzett fél munkát: Haynau mészárlása minden kétséget eloszlatott afelől, hogy az ország megússza önkényuralom nélkül. Október 10-én Csányi Lászlót akasztották fel, a főtisztekkel, képviselőkkel Kufstein, Josefstadt, Theresienstadt börtönét töltötték meg, a tiszteket és közkatonákat besorozták az osztrák hadseregbe, Petőfi a harcmezőn veszett, Kossuth emigrált. Bem apó aleppói basaként halt meg 1851-ben. A történelemkönyvekben itt lapozunk.

Ma, 121 esztendővel később, mi maradt ezekből a napokból? A gyász emberöltőket átlengő, tisztuló, koronként új tartalmat nyelő jelképe. Utcák, terek neve őrzi az aradi vértanúk emlékét, de a szabadságharcról szívesebben gondolunk március idusára, a Talpra magyarrá, a 12 pontra, a trónfosztásra és a debreceni függetlenségi nyilatkozatra, Pákozdra, a tavaszi offenzívára: Táplóicskére, Isaszegre. Nagysarlóra. Az élet produkálta dicsőség, a világban megcsodált hősiesség, a haladás tettei erősebben, szívósabban élnek: belőlük merít erőt egy nemzet, belőlük épül, tanul. Illúziókat rombolunk? Nem. Mementók, filmek, képzőművészeti alkotások, regények készültek (?), keletkeznek és születnek majd október 6-ról, jogászok elemzik a törvényességi formákat, történészek írják le a ténny, írók fantáziája örökös az aradi hősök arcképcsarnoka mellett. Nekünk pedig évente egyszer, évfordulón eszünkbe jut a naptárból. Ma, október 6-án, Giordano Bruno napján, akit 370 éve Rómában megégetett az inkvizíció.

A történelem szigorú, igazságos. Latour miniszterrel, akit 1948. október 6-án, Arad előtt éppen egy esztendővel, a feldühödött bécsi nép lámpavasra húzott — vajmi keveset tudnánk Petőfi nyugtalan, lelkes verse nélkül. Az is a népet dicséri.

N. I.

Luxemburg grófja Operettbemutató Szegeden

Hernádi Oszkár felvétele

A fekete szubrett és a szőke primadonna: Krasznó Klára és Horváth Eszter a Luxemburg grófja első felvonásában.

A szegedi közönség az utóbbi évtizedek legsikeresebb operettelőadásában láthatta szombaton a Luxemburg grófja premierjén, ha egyáltalán látott már ilyen szellemes és elegáns előadást; én magam csak húszegynéhány esztendő tudok garantálni. Megoldódott, ami Szegeden ki tudja mióta, megoldhatatlannak látszott: teljesült a vágy az együttes. Igazi primadonna énekelt, szellemes és elegáns előadást; én magam csak húszegynéhány esztendő tudok garantálni. Megoldódott, ami Szegeden ki tudja mióta, megoldhatatlannak látszott: teljesült a vágy az együttes. Igazi primadonna énekelt, szellemes és elegáns előadást; én magam csak húszegynéhány esztendő tudok garantálni. Megoldódott, ami Szegeden ki tudja mióta, megoldhatatlannak látszott: teljesült a vágy az együttes.

Horváth Eszter, aki eszményi primadonna volt, nemcsak a műfaj tekintetében érkezett messziről, az operából, hanem földrajzilag is: Pécsről szerződött Szegedre. Hogy első találkozás a szegedi közönséggel operettben és nem operában történt, ne bántsa túlságosan: még az operett legádázabb ellenségei is szívbeli gyönyörűséggel élvezték játékát és énekét. Nem is beszélve arról, hogy ez a bemutatkozás mindenkit kíváncsivá tett, milyen lesz majd a primadonna Horváth Eszter az operában.

Az előadáson mutatkozott be a színház Szolnokról szerződött új szubrettje, Krasznó Klára is. Akárcsak a primadonna, ő is eszményien

Ókrós László

Csak két ballada

dramája. Az Elő Klárában sem történik más, az öreg munkás vonalmát, a csinos lányt felbátorítja a szemlélőnek ösztönzése: elhiszi, hogy tisztességes házassági ajánlata esélyesebb lehet a viszonzásértett futballista flórtjénél. Megveszi a lányt a fiútól, a lány öngyilkos lesz. Persze ebben a különös háromszögben van valami képletszerűség, túlfokozott tragédia, mert hiszen a mai lányok általában nem így gondolkoznak. Elő Klára azonban így él az író képzeletében, ilyen őszintén, ilyen tisztán, szép, hatalmas és emésztő szerelemmel. Mi-lyen kár, hogy bele kell halnia.

A tévéjátékot Horváth Ádám rendezte szolid hangszerekkel, árnyaltan. Főszereplő Pirok Ildikó, Pécsi Sándor és Fülöp Zsigmond voltak.

I. N.

NAPI KISLEXIKON

a levéltárakról

A jogi, történelmi vagy más értékű alapján megőrzésre érdemes iratokat már az ókorban is levéltárakban őrizték.

• Múltjuk?

Európában a X. századtól kezdve léteznek ismét levéltárak, az egyházi intézmények, a feudális uralkodók, a városok, majd a földbirtokosok gondoskodtak irataik megőrzéséről. Magyarországon az Országos Levéltár 1874-ben, illetve elődje 1756-ban kezdte meg működését. A levéltárügy átfogó rendezése a felszabadulás után következett be.

• Jelleme?

Az Országos Levéltár az 1945 előtti, az új központi levéltár az 1945 utáni fontos iratokat gyűjti és őrzi. Ezeket kívül országos jellegűek még a párttörténelmi, valamint a hadtörténelmi intézet levéltárak. Van levéltárak (archívumok) a megyei pártszervezeteknek, a szakszervezeteknek és az egyházaknak is. A megyei levéltárak 1950-ben alakultak.

• Csongrádban?

Egykor Csongrád megyének Szentese, Csánának Makón volt levéltára, s levéltártartott fenn a törvényhatósági jogú Szeged és Hódmezővásárhely is. Most Szegeden és Szentesten van levéltár, Vátság helyén, Makón és Csongrádon pedig városi fiók.

• Szegeden?

A szegedi levéltár iratainak tekintélyes részét, mintegy 1600 folyómeternyi anyagot a volt Párizsi Aruház utca helyiségében helyezték el, más részüket négy pinchehelyiségben raktározzák. Emlék nem nevezhető célravezető megoldásnak. Min is meretes, a Dóm téren új központi könyvtár-és levéltárpépület fog épülni.